

אלרגיה למוצרי מזון

הנהלים להלן לקוחים מחוזר מנכ"ל משרד החינוך (הוראת קבע מס' 0042 - החלפה
תאריך פרסום: ג' בכסלו תשע"ח, 21 בנובמבר 2017 | הוראה תקפה מתאריך 21.11.2017 :
ומחייבים את כל מוסדות חינוך
שימו לב: זהו מסמך מסכם בלבד ואינו מחליף עיון יסודי בהנחיות חוזר המנכ"ל
מטרת ההוראה:

לאפשר לתלמיד הסובל מאלרגיה ברמה מסכנת חיים להשתלב, למרות המגבלות החלות עליו,
בכל הפעילויות של המוסד החינוכי, במוסד או מחוצה לו, במסגרת פעילות בלתי-פורמלית במוסד
וכן בפעילות בעלת זיקה למערכת החינוך הפורמלית, תוך מודעות לכך שאין אפשרות להרחיק
את כל האלרגנים מהמסגרות החינוכיות או מיתר המרחבים שמתקיימות בהם פעילויות מטעמן.

הוראה מס' 0042 -
ההוראה תקפה מתאריך ג' בכסלו תשע"ח, 21 בנובמבר 2017

מבוא

אלרגיה למזון היא תופעה ששכיחותה עולה מדי שנה. התגובה האלרגית מתפתחת בעקבות
אכילת מזון אלרגני ולעיתים אף ממגע איתו.
התגובה באה לידי ביטוי בדרגות שונות: מתגובה קלה (גרד, עקצוץ, פריחה) ועד לתגובה קשה
ומסכנת חיים המערבת את כל מערכות הגוף ומחייבת טיפול חירום מיידי של הזרקת אפיפן.
תגובה אלרגית יכולה להופיע לראשונה עד גיל שלוש אך גם בגיל בית הספר. היא יכולה לחלוף
אך גם להמשך שנים רבות.

**יש לתכנן את התנהלות הכתה באופן שבטיחותו של תלמיד אלרגי לא תפגע ובמקביל
להשתדל לשמור ככל האפשר על שגרת יום רגילה.**
המידע ואופן הטיפול בילדים האלרגיים במוסד חייב להמצא במוסד באופן זמין בכל עת. (בדרך
כלל במזכירות נגיש או בצהרון). תרופות ומזרק אפיפן בתוקף יוחזק בארון בכיתה או במזכירות
ומזרק חלופי בתיקו של התלמיד.

מנהלי בית הספר והצהרונים נדרשים

:

- א. לאתר את הילדים האלרגיים באמצעות בקשה למידע רפואי עם כניסתם לבית הספר.
- ב. לפעול להעלאת המודעות לתופעת האלרגיה בקרב הצוות החינוכי, העובדים, ההורים
והתלמידים.

- ג. לפעול להכשרת הצוותים החינוכיים לטיפול בתלמידים הסובלים מאלרגיות, אשר תתקיים במסגרת ימי ההערכות בהתאם להוראות משרד הבריאות. כך גם הכשרת עובדי הצהרון באחריות רכז הצהרון. המנהל ידאג מדי שנה להדרכה שתכלול הכרות עם התופעה, דרכי מניעה, ניהול מצב של חשיפה והתנסות בהזרקת אפיפן.
- ד. יש ליידע את כל הצוות החינוכי (גם זמני או מ"מ) בדבר האלרגיה ודרכי הטיפול במקרה של חשיפה לאלרגן.
- ה. לקיים ישיבה בה ישתתפו הגורמים הרלוונטיים כדי לקבוע דרכי התנהלות שיאפשרו לתלמיד אלרגי שהייה בטוחה במוסד החינוכי והשתתפות בכל הפעילויות.
- ו. לייצר שטח נקי **מאלרגנים בעלי תכונות פיזור באויר** כגון בוטנים, אגוזים בצורתם הטבעית או חטיפים המכילים בוטנים) באמצעות הסברה ושילוט בולט. כלומר: אין להכניס אלרגנים אלה לשטח בית הספר או למרחב פעילות אחר בו נמצאים התלמידים.
- ז. לייצר **סביבה בטוחה מאלרגנים** שאינם בעלי תכונות פיזור ומגע או בליעה שלהם גורמת לתגובה האלרגית. הכוונה לסביבת הכתה או מרחב פעילות אחר שאין להכניס לתוכו את האלרגן.
- ח. מומלץ שהתלמיד ישהה בסביבה הבטוחה את מירב השעות. ניתן להגדיר את גבולות המרחב הבטוח לתלמיד.
- ט. מומלץ לנגב את שולחן התלמיד במגבון לפני שהוא מתיישב בעזרת תורן שממנה המורה. יש לייצר הרגלי שטיפת ידיים וניגוב משטחי אכילה לאחר הארוחות.
- י. יש לייצר לתלמיד בשיתוף ההורים, תמיכה רגשית מותאמת, שהמלצותיה יעברו לצהרון.
- יא. לפעול ליידוע הורי הכתה/בית הספר על האלרגיות ועל האיסור להכניס את המזון האלרגני לבית הספר/לכתה באספת ההורים הראשונה.
- יב. בפעילות מיוחדת כאשר בית הספר/ההורים דואגים למזון או כיבוד, יש ליידע ולקבל את אישורם של הורי התלמיד האלרגי לגבי המזון שיוגש ומקורו. אם אינם מאשרים את המזון יש לאפשר להם לספק מזון חלופי לילדם. במידה וקיים תלמיד הסובל מאלרגיה לאלרגן בעל תכונה של פיזור באויר, **אין לכלול אותו כלל במזון המוגש לכלל התלמידים.**
- יג. אין לכלול מזונות אלרגניים במזון המוגש **בגן** בארוחה המשותפת.
- יד. אין להכניס לשטח הגן/בית הספר/הצהרון חטיף המכיל אלרגן.
- טו. במידה והורי התלמיד האלרגי מביאים לו מזון באופן עצמאי, יש לקזז את התשלומים בהתאם.
- טז. **אין למנוע מילד אלרגי השתתפות בפעילות בית ספרית. יש לייצר סביבה מוגנת ולהיעזר בהורי התלמיד.**
- יז. במידה ובבית הספר נמצאות מכונות מזון או קיוסק, יש למכור את המזונות המכילים את האלרגנים כשהם ארוזים וסגורים. במידה וכל המוסד החינוכי הוא שטח נקי מהאלרגן, אין למכור אותו במכונות.

יח. במידה והתלמידים יוצאים משטח בית הספר יש לערוך עמם ועם התלמיד והוריו שיחה מקדימה שתבטיח את בטיחותו של התלמיד. יש לאפשר להורי התלמיד ללוותו, אך אין לחייבם לעשות זאת.

במצב חירום – הופעת תסמיני האלרגיה

יט. במידה ומופיעים סימני אלרגיה אצל ילד אלרגי, המבוגר הנמצא בסביבתו ייתן לו טיפול ראשוני בהתאם לדף הנחיות הרופא. הדף ימצא במצב נגיש בכל עת. יש להזעיק את מוקד העזרה ראשונה 101 וליידע את ההורים. יש לדווח על האירוע כארוע חריג.

ההורים:

נדרשים להמציא לבית הספר הצהרת בריאות חתומה ובה מסמך רפואי המתאר את האלרגיה, סוגי האלרגיה מהם סובל הילד, והפעולות שיש לנקוט במקרה חשיפה. המסמכים יעברו גם לצהרון והורי התלמיד יצהירו על האלרגיה טרם רישום לצהרון.

על ההורים להפקיד מזרק אפיפן בתוקף, עם ציון שם התלמיד ופרטי קופת החולים בה מבוטח.

הפעילות	אחראי	לו"ז	פירוט והערות
איתור וריכוז שמות הילדים האלרגיים באמצעות בקשה למידע רפואי עם כניסתם לבית הספר.	מנהל בית הספר/ הגן/הצהרון - באמצעות בעל התפקיד האחראי על ריכוז מידע רפואי (סגנית, יועצת וכו') ההורים מחוייבים למסור את המידע	תקופת הרישום לבית הספר ועדכון מדי שנה	מומלץ לרכז את שמות התלמידים האלרגיים ברשימה אחת עם דרכי הטיפול. הרשימה תהיה במקום נגיש וידוע לכל הצוות
יידוע והעלאת המודעות לאלרגיות בקרב כל באי בית הספר וכן על האיסור להכניס את המזון האלרגני לבית הספר/לכתה	מנהל בית הספר/הגן/הצהרון	בתחילת שנת הלימודים	ניתן לעשות זאת באספות ההורים הראשונות, במכתבים ומיילים, בשיחות עם הצוות והתלמידים תוך שמירה על פרטיות הילדים האלרגיים ודיאלוג עם הוריהם.
הכשרת הצוות לטיפול במקרה של חשיפה לאלרגן, ידוע כל המורים, אנשי הצוות כולל ממלאי המקום	מנהל בית הספר/הגן/הצהרון	בימי היערכות	ניתן הסתייע בתמיכה הרפואית הנותנת שירותים לבית הספר

פירוט והערות	לו"ז	אחראי	הפעילות
<p>יש לייצר שטח נקי מאלרגנים בעלי תכונות פיזור באויר כגון בוטנים, אגוזים בצורתם הטבעית או חטיפים המכילים בוטנים).</p> <p>יש לייצר סביבה בטוחה מאלרגנים שאינם בעלי תכונת פיזור ומגע או בליעה שלהם גורמת לתגובה האלרגית. הכוונה לסביבת הכתה או מרחב פעילות אחר שאין להכניס לתוכו את האלרגן. מומלץ שהתלמיד ישהה בסביבה הבטוחה את מירב השעות. ניתן להגדיר את גבולות המרחב הבטוח לתלמיד. מומלץ לנגב את שולחן התלמיד במגבון לפני שהוא מתיישב בעזרת תורן שממנה המורה. יש לייצר הרגלי שטיפת ידיים וניגוב משטחי אכילה לאחר הארוחות.</p> <p>יש לייצר לתלמיד בשיתוף ההורים, תמיכה רגשית מותאמת, שהמלצותיה יעברו לצהרון.</p>	<p>לפני תחילת שנת הלימודים</p>	<p>מנהל בית הספר/הגן/הצהרון</p>	<p>לגבי כל תלמיד בעל אלרגיה מסכנת חיים יש לקיים ישיבה בה ישתתפו הגורמים הרלוונטיים כדי לקבוע דרכי התנהלות שיאפשרו לתלמיד שהייה בטוחה במוסד החינוכי והשתתפות בכל הפעילויות.</p>
	<p>בתחילת שנת הלימודים</p>	<p>הורי התלמיד האלרגי</p>	<p>יש להפקיד מזרק אפיפן אישי בתוקף לכל ילד אלרגי שיאוחסן במקום מתאים בטוח ונגיש</p>
<p>הניראות כוללת הסברה ושילוט בולט.</p>	<p>לפני תחילת שנת הלימודים</p>	<p>מנהל בית הספר/הגן/הצהרון</p>	<p>יש לדאוג לניראות ההגבלות בהכנסת מזון לבית הספר והשמירה על בריאות התלמידים</p>
<p>במידה וקיים תלמיד הסובל מאלרגיה לאלרגן בעל תכונה של פיזור באויר, אין לכלול אותו כלל במזון המוגש לכלל התלמידים.</p> <p>בפעילות מיוחדת כאשר בית הספר/ההורים דואגים למזון או כיבוד, יש ליידע ולקבל את אישורם של הורי התלמיד האלרגי לגבי המזון שיוגש ומקורו. אם אינם מאשרים את המזון יש לאפשר להם לספק מזון חלופי לילדם. במידה והורי התלמיד האלרגי מביאים לו מזון באופן עצמאי, יש לקזז את התשלומים בהתאם.</p>	<p>אורח חיים בית ספרי שיוסבר בתחילת השנה לכל באי בית הספר</p>	<p>מנהל בית הספר/הגן/הצהרון</p>	<p>הגבלת הכיבוד באירועים ומסיבות בגן ובבית הספר לכלל התלמידים, או דאגה לילד האלרגי למזון מתאים על פי סוג האלרגיה ובדיאלוג עם ההורים</p>

הפעילות	אחראי	לו"ז	פירוט והערות
בגן הילדים: אין לכלול מזונות אלרגניים במזון המוגש בגן בארוחה המשותפת.	מנהלת הגן	שגרה	יש ליידע את ההורים אילו מזונות אינם מוגשים לילדים
בבתי ספר שבהם נמצאות מכונות ממכר מזון או קיוסק , יש למכור את המזונות המכילים את האלרגנים כשהם ארוזים וסגורים. במידה וכל המוסד החינוכי הוא שטח נקי מהאלרגן, אין למכור אותו במכונות.	מנהל בית הספר/הגן/הצהרון	שגרה	
בפעילות חוץ בית ספרית – יש ליידע את ההורים על אופי הפעילות ולאפשר להם ללוות את הילד. אין לחייב את ההורים בליווי. כל הגבלות המזון לכתה הנהוגות בבית הספר, יחולו גם בפעילות חוץ בית ספרית אם נמצאים בפעילות ילדים אלרגיים.	מנהל בית הספר/הגן/הצהרון		
במידה ומופיעים סימני אלרגיה אצל ילד אלרגי, המבוגר הנמצא בסביבתו ייתן לו טיפול ראשוני בהתאם לדף הנחיות הרופא. יש להזעיק את מוקד העזרה ראשונה 101 וליידע את ההורים.	מנהל בית הספר	שגרה	הדף ימצא במצב נגיש בכל עת. יש להזעיק את מוקד העזרה ראשונה 101 וליידע את ההורים. אין להשאיר את התלמיד ללא נוכחות אדם בוגר לצידו !! יש לדווח על האירוע כארוע חריג.